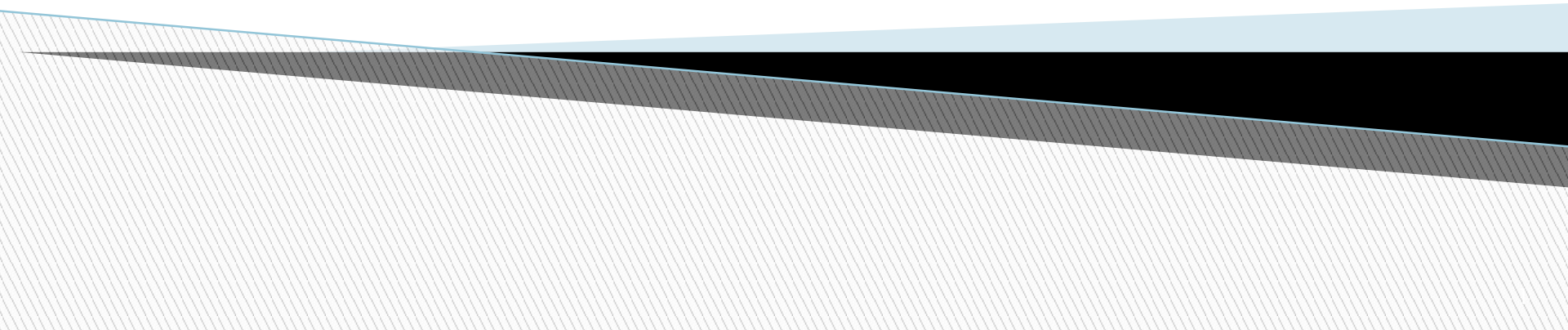

Валюталық тәуекел және оны сақтандыру әдістері

□ **Валюталық тәуекелдер сыртқы экономикалық, несиелік және басқа да валюталық операцияларды жүргізу кезінде бір шетелдік валюта бағамының басқа валюта бағамына қатынасының өзгеруімен байланысты валюталық жоғалту қаупімен түсіндіріледі.**

▣ **Валюталық тәуекел** – банктің өз қызметін жүзеге асыру кезінде шетелдік валюталар бағамдарының өзгеруіне байланысты шығыс (шығын) туындау тәуекелі. Шығыс (шығын) қаупі валюталар бойынша банк позициясын құндық мәнде асыра бағалаудан туындайды.

□ **АҒЫМДЫҚ ВАЛЮТАЛЫҚ**
ТӘУЕКЕЛДЕР – бағамдары
құбылмалы валюталардың
кездейсоқ еркін өзгеру
тәуекелдері.

□ **Девальвация тәуекелі** – валюта бағамының басқа валюталармен салыстырғанда кенеттен стрестік төмендеу тәуекелі.

▣ **Валюталық реттеу жүйесінің өзгеру тәуекелі** – валюталық тізімнің өзгеруінен болған шығын тәуекелі, яғни белгіленген валюта бағамынан құбылмалыға және керісінше өту, қандай да бір валютаның басқа валюталарға немесе валюталар себетіне қатысты бағамын белгілеу, валюталық бағамды реттеудің нарықтық әдістерін қолдануға немесе қолданудан бас тартуға өту.

□ Бағамдық шығындар тәуекелі немесе — валюталық тәуекел, ол сақтандырушы банк операцияларының әртүрлі әдістер нарығын интернационалдаумен, бірлескен кәсіпорындарды, сондай-ақ, банктерді құрумен және олардың қызметін, соның нәтижесінде, валюта бағамдарының ауытқуын бөлумен өзара байланысты болып келеді, бұл қаржы шығындар тәуекелі болып табылады.

- **Өзінің құрылымы бойынша, валюталық тәуекелдерді бірнеше түрге ажыратуға болады:**
- **трансляциялық**
- **айырбасталымдық тәуекелдер**
- **және форфейтингілеу тәуекелі.**

- Форекс нарығындағы барлық мүмкін валюталық тәуекелдерді сақтандыру үшін, қазіргі уақытта, бірнеше қаржы құралдары мен сақтандыру әдістері қолданылады. Оларға:
 - ❖ қаржы опциондары (соның ішінде, бағалы қағаздармен жасалатын)
 - ❖ қаржы фьючерстері
 - ❖ болашақ пайыз мөлшерлемесі туралы келісім-шарттар, сондай-ақ, қосымша сақтандыру шарттары бар бағалы қағаздарды шығару және т.б. жатқызылады.

- Тәуекелдерді сақтандырудың аталмыш әдістері инвесторлар мен экспортерлерге белгілі бір төлем үшін валюта тәуекелдерін банктерге аудару мүмкіндігін береді, олар өздеріне осындай тәуекелдер түрін қабылдау есебінен табыс алады. Заманауи сақтандыру қаржы құралдарымен жасалатын операциялар әдістері, жиі кезде, бүкіл әлемдік орталықтарында қолданылады, себебі, кейбір елдердің заңнамасы олардың қолданылуын тежейді.

- **Валюталық тәуекелдерді сақтандыру әдістеріне келесілер жатқызылады:**
- Бастапқыда, келісім-шарт валютасын таңдаған кезде, кейбір кезеңдерді есепке алу қажет. Нақты айтқанда: келісімге қол қою (жасасу) және төлем міндеттемелерінің келуі арасындағы уақытта қажетті валюта жұбы бағамының өзгеру беталысын болжау.

□ Одан басқа, валюталық тәуекелді қорғаныстық, алтын және валюталық ескертуді қолдану арқылы төмендетуге болады.

□ **Қорғаныстық ескерту әдетте, қос тараптың экономикалық, мемлекетаралық келісімдерге, олар жасалған келісім-шартты орындау барысында бастапқы талаптарды қайта қарау немесе өзгерту мүмкіндігінен тұрады, өзара келісім бойынша енгізілетін келісім-шарт талаптары болып табылады.**

□ **Алтын ескерту** валюталардың «алтын» мазмұнының ара қатынасы болып табылатын валюталардың алтын паритетіне негізделген. 1868 ж. «алтын» пулдың сәтсіздікке ұшырауы кезінде, алтынның қос нарығы қалыптасты, ол алтынның нақты бағасын мүмкін емес жасады, бұл тәуекелдерден сақтандыруда осы әдістің қолданылуына жол берді.

▣ **Валюталық ескерту** коммерциялық немесе несиелік келісім шарттарға толықтыру болып табылады, оған сәйкес, келісім-шарт талаптарындағы қорытынды төлем сомасы тауар бағасының валютасы (немесе несие валютасы) және өзге анағұрлым тұрақты валюта арасындағы бағамның арақатынасындағы өзгеруге тәуелді.

- Келісім-шартта әртүрлі валюта және төлем қою, тәртіп бойынша, кез-келген валюта ескертуіндегі қарапайым нысан болып табылады. Баға валютасы ретінде, бұл жағдайда, ең пайдалы валюта таңдалады. Одан басқа, валюта ескертуінде төленуі тиіс сома баға валютасының өзіне қатысы бойынша, валюта бағамының өзгеруіне тәуелді болады. Кез-келген жағдайда, төлем мөлшері ескертудегі валюта бағамында болған шамаға өзгереді. Сатушы және сатып алушының екі бағамы арасындағы айырма - банк үшін табыс көзі ретінде маржа шығады, соның арқасында банк мәмілені орындауға жұмсаған шығындарының орнын толтырады және осы әдіс белгілі бір деңгейде валюталық тәуекелден сақтандыру үшін қажет.